

MINŐSÍTETT TANTERV

Országos Közoktatási Intézet

TANTERV

Ez a tanterv az Országos Közoktatási Intézet tantervi adatbankjában az

OKI96SZLMŰV1-6

változat alatt szereplő minősített tanterv. E minősítéssel az Országos Közoktatási Intézet szakmai felelősséget vállal azért, hogy ez a tanterv az általa megjelölt NAT követelményeknek megfelel. Ez a kiadvány az adatbankban tárolt tantervből készült az Országos Közoktatási Intézet Információs Irodájában, Győrben.

Ez a tanterv elérhető a tantervi adatbankból a Profil 3.2 szoftver által is.

Ez a tanterv letölthető az OKI web szerveréről, címe: <http://www.oki.hu/>.

Felvilágosítás a tantervvel kapcsolatban:

Országos Közoktatási Intézet Program- és Tantervfejlesztési Központ
1051 Budapest, Dorottya u. 8., Tel: 118-6531 Fax: 118-6584 e-mail: oki@kih.c3.hu

Felvilágosítás a Profil szoftverrel kapcsolatban:

Mentor Informatika Kft.
1015 Budapest, Batthyány u. 14., Tel: 201-3707 Fax: 202 2047 e-mail: 100324.115@Compuserve.com

Felvilágosítás a tantervek OKI Home Page-en keresztüli eléréséről:

Országos Közoktatási Intézet Információs Iroda
9022 Győr, Liszt F. u. 40., Tel és Fax: 96/315-844 e-mail: info@oki.hu

Tantárgyszakasz: 1. Művészet 1-4.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	XIII.	XIV.
1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.
2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.
3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.
4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.
5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	
6.	6.	6.	6.	6.	6.	6.	6.	6.	6.				
7.	7.	7.	7.	7.									
8.	8.	8.	8.										
9.	9.	9.											
10.													

2. Művészet 5-6

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	XIII.	XIV.	XV.
1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	
2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.
3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.
4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.	4.		
5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.	5.				
6.	6.	6.	6.	6.										
7.														
8.														
9.														

A tantárgyi tanterv szerkezetének fő szempontjai

1. A teljes tantárgyi rendszerre vonatkozó általános elvekhez igazodás,
2. A művészeti nevelésre vonatkozó sajátos koncepció érvényesítése.

Általános elv a teraszos spirális tananyag szervezés.

A teraszképzés lényege, hogy nem egyenletesen, hanem direkt egyenetlenül rendezi el a tananyagot (ez elsősorban a 2. tantárgy-szakaszban érvényes): nagy lépésekben követ bizonyos fejlődésvonalakat és egy-egy csomópontnál összefoglal, előre- és visszatekint. Ezzel feloldható a lineáris építkezés merevsége.

A spirális elrendezés több vonatkozást is kifejez: a nagy összefüggések tartalmi elsőbbségét, ezeknek a folyamat minden szakaszában való megjelenését, és a közvetítésnek a tanulók teljesítő képességéhez mért formáját.

A tananyag tartalma:

Az 1. tantárgyszakaszban (1-4. évf.) a művészeti nevelés középpontjában az esztétikai tevékenységek állnak, s a foglalkozások alapja a játékos önkifejezés.

A 2. tantárgyszakaszban a Művészet a valósághoz fűződő esztétikai viszonyok, az esztétikai objektívációk (művészetek, művek) közötti kapcsolatokat tárja fel.

A komplex tantárgyat egyrészt azok a tevékenységformák és konkrét esztétikai tevékenységek, kifejezési formák alkotják, melyek a művészet alapelemeinek megismeréséhez, megértéséhez elvezetnek, emellett - mint az önmegismerés eszközei, lehetőségei - szellemi, érzelmi stb. értéknövekedést eredményeznek, másrészt az a valóságismereti tartalom, amely a művészet keletkezésére, kibontakozására, történetére vonatkozó tudnivalókat foglalja magában.

E tanterv, amellett, hogy megfelel a Nemzeti Alaptanterv az adott műveltségi területre vonatkozó követelményeinek, feltétlenül tartalmaz, és megvalósítása esetén eredményez olyan sajátos többletet, amely értelmét, létjogosultságát adja.

Többllettartalom:

A tanterv többllettartalma magában a tantárgy komplexitásában van, s ami ebből következik: a tantárgyat a komplexitásnak az a módja jellemzi, ahol a művészetek egymásra vonatkoztatott vizsgálata egyben az anyagformálás tevékeny, a művészet praktikus oldalát jelenti, tehát az aktív művészeti gyakorlat komplexitása. Ennek eredménye pedig az alakítókészség a gyakorlati anyagismeret és formaérzék komplexitása.

Cél

A művészeti nevelés a művészet komplex tantárgy keretei között valósítja meg céljait.

A komplex tantárgy szoros kapcsolatban van az ének-zene-tánc tantárggyal.

Rész-területei: a vizuális nevelés, az irodalom (mint befogadás és alkotás), a színház, a dramatikus játékok, a művészetek története (a korok művészete) s ezzel összefüggésben - kultúratörténet.

Ennek megfelelően komplex művészeti nevelésünk egyik legfőbb célja alkalmat és módot találni, hogy a művészet területei (a művészeti ágak) átjárhatóak legyenek, a különbözőművészi kifejezési formák egymást inspirálják, elősegítve ezzel ugyanazon valóságreszek más-más szempontú megközelítését.

A művészeti nevelés célja a személyiség formálása, a 6-12 éves tanulók világgképének megalapozása

- az esztétikai képességek alakításával,
- az egyetemes és nemzetközi művészet értékeinek közvetítésével.

Olyan pedagógiai intézkedéssorozat megszervezése, mely a tanulókat önépítő és önkifejező tevékenységeik révén szellemi-fizikai-pszichikai-erkölcsi értéknövekedéshez juttatja.

A komplex tantárgy célja az is, hogy az egyes művészeti ágak között úgy alakítsa a kapcsolatokat, hogy a tanulók a múlt és a jelen művészetének legáltalánosabb tendenciáit megértsék, egymásra vonatkoztassák.

A tantervnek biztosítania kell, hogy a tanulók a művészetet - annak alapvető kifejezőeszközeit - mint az emberi kommunikáció sajátos formáját és lehetőségét birtokolják.

A természettel való azonosulás, a természet dolgai iránti empátia kialakítása, megőrzése, erősítése kérdését a tanterv minden szinten kiemelten kezeli.

Művészeti nevelésünk célja a kreativitás fejlesztése, az eredeti gondolatok, a fantázia bátorítása, mely a tanulás más területein is az alkotó gondolkodás megjelenítését, a személyes vélemény szabadságát eredményezi.

Az általános célok mellett az egyes rész-területekre vonatkozó célok:

A nyelvi képzés: a nyelvi kifejezőeszközökkel való bánni tudás megalapozása és fejlesztése - a tapasztalatok megszerzésétől, a gondolatok megfogalmazásától a nyelvi alkotások átéléséig, az okosan és szépen használt nyelv birtokosaként az önálló kifejezés és alkotás tapasztalataig;

A mozgáskultúra fejlesztése - a zenével összekapcsolva - . A test esztétikai kiművelése, a torna, sport, tánc, viselkedés, mozgás egységének kialakítása;

A rajzolási-festési-mintázási készségek fejlesztése. A sík és térrendszerek megismertetése, az arányérzék, formaérzék kialakítása;

A színjátszási készségek fejlesztése, a színház kifejezőeszközeinek megismertetése - a művészetterápiás mozgásgyakorlatoktól a dramatikus játékokon és bábozáson át a szorosabb értelemben vett színházig;

A kézműves mesterségek megismertetése kiválasztott kézműves mesterségek alapjainak megtanítása (szöveg, agyagozás, könyvkötészet). A kézzelfogható eredményeket is felmutató tárgyaló tevékenységek segítése;

A művészeti nevelés a művészet komplex tantárgy keretei között valósítja meg céljait.

A komplex tantárgy szoros kapcsolatban van az ének-zene-tánc tantárggyal.

Rész-területei: a vizuális nevelés, az irodalom (mint befogadás és alkotás), a színház, a dramatikus játékok, a művészetek története (a korok művészete) s ezzel összefüggésben - kultúratörténet.

Ennek megfelelően komplex művészeti nevelésünk egyik legfőbb célja alkalmat és módot találni, hogy a művészet területei (a művészeti ágak) átjárhatóak legyenek, a különbözőművészi kifejezési formák egymást inspirálják, elősegítve ezzel ugyanazon valóságreszek más-más szempontú megközelítését.

A művészeti nevelés célja a személyiség formálása, a 6-12 éves tanulók világgképének megalapozása

- az esztétikai képességek alakításával,
- az egyetemes és nemzetközi művészet értékeinek közvetítésével.

Olyan pedagógiai intézkedéssorozat megszervezése, mely a tanulókat önépítő és önkifejező tevékenységeik révén szellemi-fizikai-pszichikai-erkölcsi értéknövekedéshez juttatja.

A komplex tantárgy célja az is, hogy az egyes művészeti ágak között úgy alakítsa a kapcsolatokat, hogy a tanulók a múlt és a jelen művészetének legáltalánosabb tendenciáit megértsék, egymásra vonatkoztassák.

A tantervnek biztosítani kell, hogy a tanulók a művészetet - annak alapvető kifejezőeszközeit - mint az emberi kommunikáció sajátos formáját és lehetőségét birtokolják.

A természettel való azonosulás, a természet dolgai iránti empátia kialakítása, megőrzése, erősítése kérdését a tanterv minden szinten kiemelten kezeli.

Művészeti nevelésünk célja a kreativitás fejlesztése, az eredeti gondolatok, a fantázia bátorítása, mely a tanulás más területein is az alkotó gondolkodás megjelenítését, a személyes vélemény szabadságát eredményezi.

Az általános célok mellett az egyes rész-területekre vonatkozó célok:

A nyelvi képzés: a nyelvi kifejezőeszközökkel való bánni tudás megalapozása és fejlesztése - a tapasztalatok megszerzésétől, a gondolatok megfogalmazásától a nyelvi alkotások átéléséig, az okosan és szépen használt nyelv birtokosaként az önálló kifejezés és alkotás tapasztalataig;

A mozgáskultúra fejlesztése - a zenével összekapcsolva -. A test esztétikai kiművelése, a torna, sport, tánc, viselkedés, mozgás egységének kialakítása;

A rajzolási-festési-mintázási készségek fejlesztése. A sík és térrendszerek megismertetése, az arányérzék, formaérzék kialakítása;

A színjátszási készségek fejlesztése, a színház kifejezőeszközeinek megismertetése - a művészetterápiás mozgásgyakorlatoktól a dramatikus játékokon és bábozáson át a szorosabb értelemben vett színházig;

A kézműves mesterségek megismertetése kiválasztott kézműves mesterségek alapjainak megtanítása (szöveg, agyagozás, könyvkötészet). A kézzelfogható eredményeket is felmutató tárgyalkotó tevékenységek segítése;

Követelmény

A 2. tantárgyszakasz végén a tanulók értsék és értelmezzék a múlt művészete és a mai művészet legáltalánosabb fejlődésvonalait;

Ismerjék az egyetemes és a nemzeti művészet kiválasztott és teljes tanári szakmai kompetenciával közvetített reprezentatív alkotásait;

Alkotó tevékenységeikben szabadon használják a megismert kifejezési formákat és technikákat;

A művészetet eszközként is, a kommunikáció sajátos lehetőségeként értékeljék;

Fogalmazzák meg feladataikban az ember és a természet kapcsolatát, egymásra utaltságát, szilárdítsák meg a természettel való kapcsolatukat, ismeretrendszerüket, legyenek fogékonyak és nyitottak a természet jelenségeiben megnyilvánuló esztétikum iránt;

A felvetett problémákhoz (feladatokhoz) ne sémák szerint, hanem egyéni tapasztalataik, élményanyaguk felől közelítsenek, nyilvánítsák ki szabadon egyéni véleményüket, a feladatokban mozgósítsák fantáziájukat, merjenek eredeti megoldásokat produkálni.

Ez általánosabb, a művészeti nevelés egészére vonatkozó, követelmények mellett a Művészet rész-műveltségi területeire vonatkozóan:

Használják a tanulók pontosan és szépen a nyelvi kifejezőeszközöket gondolataik, tudásuk kinyilvánításában;

Nyelvi alkotásaikban, élményeik, fantáziájuk kifejezésében a nyelvi kifejezőeszközöket kreatív módon is használják, törekedjenek az egyéni kifejezőmódra, találékonyságra.

Nyelvi szituációkhoz rugalmas nyelvi megoldásokkal alkalmazkodjanak;

Szerezzenek gyakorlatot az improvizálásban;

Alakítsák ki saját mozgáskultúrájukat, sajátítsák el a néptánc, a kifejező mozgás megtanított alapjait;

Mozgásukban érvényesüljön az erős koncentráció, a szabályok követése, de a játékoság, a fantázia, az egyéniség is; alkalmazkodjanak a zenéhez;

Ismerjék a síkon és a térben való ábrázolás lehetőségeit, módszereit, alapvető technikáit és műfajait.

Készítsenek egyszerű tárgyakat (különleges játékokat, papírmunkákat, textilmunkákat) saját terveik alapján;

- Különböztessék meg a funkcionálisan jó és esztétikus tárgyakat az ízléstelentől.
- Értékeljék a használati tárgyakban a bennük testet öltött emberi értékeket;
- Alkalmazzák a megismert kifejezőeszközöket mozgásos feladataikban, dramatikus játékaikban és színjátékaikban;
- Szerezzenek jártasságot az improvizációban;
- A csoportos produkciókban teljes fegyellemmel a társak iránti figyelemmel vegyenek részt;
- Fogalmazzák meg véleményüket társaik feladatmegoldásairól, művészeti élményeikről, saját munkájukról;

Tartalom

A tanterv jelzett részeit ajánlott természeti környezetben megvalósítani (táboriskola, erdei iskola, művészeti kirándulások).

Értékelés

Az értékelés módjairól a tantervet realizáló iskolának illetve a nevelőközösségnek kell megegyezésre jutnia.

A "művészet" tantárgy felépítése, komplexitása és a készségfejlesztés középpontba állítása indokolják az értékelési formák differenciálását.

Ajánlott értékelési formák az 1. (1-4. évf.) tantárgyi szakaszban:

- Szóbeli értékelés a tanórán: elsősorban a csoport együttes teljesítményére vonatkozik. Megerősíti a pozitív tendenciákat.

A sikertelenebb próbálkozásokat is együttesen említi.

Az értékelés bátorítja az egyéni mondanivaló, a saját élmény kifejezését.

- Írásbeli szöveges értékelés: negyedévenként a szülők számára. Kevésbé minősíti az egyes munkákat, inkább arra vonatkozik, a tanuló milyen munkakedvvel dolgozik a foglalkozásokon, mennyire tartós és erős érdeklődése a feladatok iránt, milyen rendben tartja elkészült munkáit, milyen az együttműködési készsége, mennyire önálló, kezdeményező, segíti-e társait stb.
- Átfogó értékelés: a tantárgyi szakasz végén a tanuló követelményeknek való megfeleléséről
- Érdemjeggyel való értékelés: tantestületi vagy munkaközösségi megegyezés szerint (a 2., a 3., a 4. évfolyam végén)

Ajánlott értékelési formák a 2. (5-6. évf.) tantárgyi szakaszban:

- Az 5. évfolyam tananyag és munkastílus szempontjából átmenetet jelent.

Ez az értékelésben is megjelenik.

Az 5-es tanuló "értékelő lapja" lehetőséget ad a tanuló mindenfajta megnyilvánulásának produktumának megjelenítésére. A jelzések a foglalkozásokon való részvétellel, a feladatmegoldásokra, az otthoni feladatok teljesítésére, a szorgalomra, a munkák esztétikus, a gondos kivitelezésére, a fizikai ügyességre, a megoldások eredetiségére, a fantázia teljesítményére, az együttműködésre, az ismeretek alkalmazására vonatkoznak. A jelek megállapításában a tanár és a társak véleménye egyaránt döntő.

- Tanári feljegyzések (pontozás v. más szisztéma).

A tanulók valamennyi feladatára, munkájára kiterjednek. Fokozatokat is kifejeznek. A feljegyzésekből (pld. pontozó táblázat) visszaolvasható, hogy a tanuló mely téma mely feladatát milyen eredményességgel végezte el. A rendszer nyitva hagyja a későbbi javítás pótlás lehetőségét, és objektívvá teszi az érdemjegyekkel való értékelést a félév vagy a tanév végén.

- Témazáró felmérés (feladatlapos):

A követelmények maximumát tartalmazza. Értékelése pontszámok alapján kiszámított %. Tanévenként 3-4 alkalommal - a tananyagtól függően. Elfogadási határ: 50 % (vagy a tanárok megegyezése szerint).

- Minimum-felmérés (feladatlapos).

A követelményeknek minimumát tartalmazza. A tantárgyi szakasz végén.

Információt ad a követelményeknek való megfelelésről vagy meg nem felelésről.

Értékelése: a pontszámok alapján kiszámított %. Elfogadási határ 90-95 % (a tanárok megegyezése szerint)

- Szöveges értékelés:

Negyedévenként a szülőknek. A tanári feljegyzések és a témazárók eredménye alapján.

- Spontán értékelés:
A tanár és a csoport közös megbeszélése.
- Érdemjeggyel való értékelés:
A tanári feljegyzések és a témazárók eredménye alapján - félévkor és a tanév végén.
- Vizsga:
Tanár és csoport közösen kialakított elképzelése szerint.
Az elsajátított tudás és az elkészült munkák, produkciók reprezentatív bemutatása.
Befolyásolja a tanév végi érdemjegy alakulását.

Kapcsolatok

MŰVÉSZET 1-4.: Anyanyelv

Dramatikus játékok: Táncmozgás, , Élő idegen nyelv, Képzőművészet

Kapcsolat a természettel: Természetkutató foglalkozás, Technika

MŰVÉSZET 6-7.: Anyanyelv

A NAT-ban Ember és társadalom, Ember és természet: Természet és társadalom, Élő idegen nyelv

Képzőművészet, Irodalom, Dráma: Technika (Szabad-műhely, Testnevelés

Természet és művészet: Természetkutató foglalkozás, Születéstől felnőttkorig

Feltételek

A tantervi célok megvalósításához

a 10-15 fős csoportlétszám: optimális.

a 20 fős csoport: még eredményes.

a 20-25 fős csoport: még kezelhető!

az ennél nagyobb létszámú csoportban az együttműködés kétséges, a személyre szabott képességfejlesztés csak korlátozottan valósítható meg.

A csoportbontás szempontjait a helyi körülmények és igények szabják meg.

De: A minden szempontból vegyes összetételű csoport nyújtja a legjobb együttes teljesítményt.

A tanterv tanításának speciális helyiség és felszerelés/berendezés igénye:

– A szokásos audiovizuális eszközökkel felszerelt SZAKTANTEREM:

Méretei lehetővé teszik 20-25 fő mozgását és eszközhasználatát.

A különböző alkotó tevékenységekre is alkalmas tér, megfelelően világos, ugyanakkor teljesen elsötétíthető.

Lámpákkal felszerelt. Minimális bútorzattal, kézikönyvtárral.

– MŰHELY: Kisebb csoportok és a tanárok munkáihoz (kézműves foglalkozások, dokumentáció-dekoráció stb.) megfelelő munkaasztalokkal, világítással és a "tanterv speciális eszközigénye" listán felsorolt anyagokkal és eszközökkel.

Fontos, hogy mint a SZAKTEREM, mind a MŰHELY felszerelésével és elrendezésével alkalmazkodjon a változatos tevékenységformákhoz (mozgásgyakorlatok, csoportos feladatok, vetítés, rajzi-festési munkák, modellezés, színjáték stb.)

Művészet 1-4.

Szerkezet: soros

Részei

Én és a külvilág	9. oldal
A természet csodái	9. oldal
Épített világ	10. oldal
Érdekes emberek	10. oldal
Az üres tér	11. oldal

Pont, vonal	11. oldal
Vonalak	12. oldal
Fény és árnyék	12. oldal
Színek	13. oldal
Szimmetria	13. oldal
Kompozíció	14. oldal
Arcok, jellemek	14. oldal
Dolgaink	15. oldal
Belső világunk	15. oldal

Óraszám

Iskolai: 2 óra/hét

Otthoni: 1 óra/hét

Megjegyzés

Időigény

1. tantárgyi szakasz

évfolyam	1	2	3	4
heti kötelező óraszám	3	3	3,5	5
heti + óraszám	2,5	2,5	2	0,5
évi összórászám		536+278		

Megjegyzés

Az ének-zene tanítása-tanulása elkülönül a komplex rendszerűk művészeti foglalkozásoktól. A fenti táblázat ezt nem tünteti fel. A táblázatban megadott óraszámokból tehát az ének-zene órák az 1-4. évfolyamon heti 1+1, órával részesednek.

Házi feladatok megoldásával a tanulók 1-1 órát fognak eltölteni hetente az 1. tantárgyszakaszban.

Cél

- Kialakítani az esztétikai alapkészségeket (a vizuális nevelés, a pszichodramatikus játékok, az ének, a zenehallgatás, a mozgás- és táncitanítás pedagógiai folyamataival és rendszeres összekapcsolásával), ezáltal
- elérni, hogy a különböző esztétikai tevékenységek áthassák a gyermekek életét, hogy esztétikai fogalmaik és élményeik többféle forrásból fakadjanak, és
- a művészet minél tovább maradjon számukra természetes emberi megnyilvánulás,
- a művészetről szerzett tapasztalataik, a művészetre vonatkozó ismereteik életüknek minél több területéhez, megnyilvánuláshoz kapcsolódjanak,
- fejleszteni a gondolatok, érzelmek, élmények kifejezésére alkalmas vizuális, auditív, szöveges és mozgásos kommunikációs készségeket,
- elérni, hogy a gyermekek megtanuljanak környezetükben, tárgyaik között és saját belső világukban is nyitottan, előítéletektől mentesen tájékozódni,
- megtanítani a gyermekeket a másokra, a társakra (is) figyelés, az önálló gondolkodás, az eredetiség fontosságára,
- kialakítani a tanulóknak az együttműködés alapvető készségét, mint az önértékelést, a feladatok elfogadását, a közös munkákba való képességei szerint beletagolódást, a társak munkájának, elképzeléseinek tiszteletben tartását...,
- érvényesíteni az értékelésben az érzelmi-erkölcsi-esztétikai értékek egységét.

Követelmény

- Képi munkáin a tartalomnak megfelelően használja a színek és formai elemek megválasztásából eredő vizuális kifejezőeszközöket (színek, színkeverés, pontok, vonalak, formák, méretek, ezek téri helyzete az anyagok felülete és más sajátosságai),
- alkalmazza az akvarell, a papírragasztás, a kréta- és ceruzarajz, a szénrajz, a tusfestés, a papírtépés, temperafestés technikáját - a tanult szinten
- elkészített munkái befejezettek, tiszták, rendezettek legyenek, és az önálló gondolatmenetet tükrözzék,
- térbeli munkáiban, kompozícióiban szándékának megfelelően használja a téri kifejezőeszközöket (nagyság, alak, távolság, faktúra stb.),
- mozgásos, táncos gyakorlataiban alkalmazkodjon a csoport együttes mozgásához és a zene ritmusához,
- használja megfelelő (a situációnak megfelelő) módon a téri távolság, a tekintet, a pozíció, a gesztusok és az alapvető mimika kifejező erejét az emberek közötti viszonyok és személyek (pl. mesealakok) megjelenítésében,
- társaival együttműködve vegyen részt a dramatikus és bábos gyakorlatok tervezésében és előadásában,
- értékelje a saját és társai produkcióját - elsősorban az önállóság és az eredetiség szempontjából,
- figyeljen társaira és ismerje fel a másságban rejlő értékeket,
- a csoport közös munkáiban bizonyítsa együttműködési készségét.

Tartalom

Az 1. tantárgyszakasz témái

1. Én és a külvilág
2. A természet csodái
3. Épített világ
4. Érdekes emberek
5. Az üres tér
6. Pont, vonal
7. Vonalak
8. Fény és árnyék
9. Színek
10. Szimmetria
11. Kompozíció
12. Arcok, jellemek
13. Dolgaink
14. Belső világunk

Értékelés

Értékelési formák	Megjegyzés
Szóbeli értékelés	Főként a csoport teljesítményére vonatkozik, a pozitívumokat erősíti.
Szöveges értékelés	Negyedévenként a szülőknek.
Spontán értékelés	A foglalkozásokon.
Átfogó értékelés	A tantárgyi szakasz végén.
Érdemjeggyel való értékelés	Megegyezés (tantestületi vagy munkaközösségi) szerint. (Esetleg a 2., 3., 4. évfolyam végén.)

Feltételek

Tan eszközök

Tanároknak:

Gesztesy Zsuzsa: Művészet feladatgyűjtemény és tanári kézikönyv 1-4. Kézirat 1987

Gesztesy Zsuzsa: Átjárás a hétköznapi gondolkodás és az esztétikum között. Az Embernevelés Kiskönyvtára I. A Kemény Gábor Iskolaszövetség kiadása, Szentlőrinc 1995

Móder Anikó: Zene-Tánc - tanári kézikönyv. Kézirat 1987

Vinkelmann Attila: Pszichodramatikus játékok és művészetterápiás gyakorlatok komplex művészetoktatási rendszerben. Kézirat 1994

Studer Lászlóné: Ének-zene - tanári kézikönyv. Kézirat, 1995

Tanulóknak:

Művészet munkafüzetek 1., 2., 3; (Szerk.: Gesztesy Zsuzsanna 1988

Ének-zene munkafüzetek 1., 2., 3., 4.; (Szerk.? Studer Lászlóné 199

! A tanterv megvalósítása, a követelményeknek való megfelelés csak folyamatosan működő könyvtár meglétével, könyvtári foglalkozások, könyvtári feladatok rendszerében lehetséges.

Én és a külvilág

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 6 óra

Cél

- Lehetőséget teremteni a fantázia és a saját élményvilág kifejezésére,
- Megtanítani az egyszerűbb eszközök és anyagok használatára,
- A játékokban táncos-mozgásos feladatokban az egymásra-figyelésre szoktatni.

Követelmény

- A saját élményvilág kifejezése, fantáziája formába öntése szabadon és bátran,
- A megismert eszközök és anyagok (kréta, vízfesték, színes papírok, színes ceruzák, filctollak) helyes használata,
- Egymásra figyelés a csoportos játékokban, a mozgásos-táncos feladatokban.

Tartalom

1. Ez vagyok én
2. Utak barátaimhoz
3. Búvóhelyem
4. Velem történt
5. Szeretem
6. Nem szeretem
7. Ezt álmodtam
8. Amitől félek
9. Saját jelem
10. Ha felnőtt leszek

A természet csodái

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 6 óra

Cél

Átjárhatóság a kifejezési formák: a mozgás a festés-rajzolás, a szabadkézi kreációk között - ez lehetővé teszi ugyanannak a valóság résznek más-más szempontú megközelítését.

Követelmény

Részvétel a készségfejlesztő mozgásgyakorlatokban,
Egyéni és csoportos festési feladatokba képességei szerinti beletagolódás
Papírplasztikák, agyarszobrocskák készítésével a térbeli tájékozódás gyakorlása

Tartalom

1. Tájképek
2. Esik az eső
3. Állatok kertje
4. Csodálatos madarak
5. Tűz és víz
6. Ég és föld
7. A tél
8. hószobrok, hólabirintus
9. Agyagállatok

Épített világ

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 6.0 *

Cél

Az ábrázolási sablonok elhagyása, újabb, szokatlanabb eszközök használatának megtanítása
A saját élmény, egyéni ötletek bátorítása

Követelmény

Válasszon feladatához a felkínált anyagok és eszközök közül.
Alkalmazza a megismert technikákat (pasztell, tempera) kreatívan
Feladataihoz mozgósítsa saját élményeit
Mozgásgyakorlataiban is saját ötleteit valósítsa meg (ne utánozzon!)

Tartalom

1. Házak
2. Az én falum (városom)
3. Kerítések
4. A városban jártam
5. Kövek, falak
6. Bekerítés

Érdekes emberek

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 6.0 *

Cél

A beszédkészség, a szövegrögtönzési képesség fejlesztése.
Figurateremtés a fantázia mozgósításával

Követelmény

A téma részeit jelentő feladatok megoldásában éljen a játékos túlzások, az abszurd megjelenítés eszközeivel, mind a mozgásos, mind a rajzos feladatoknál.

Rögtönözzön kisebb szövegeket elképzelt figurákhoz, társával dialógust.

Tartalom

1. Mesefigurák
2. Artisták
3. A bohóc
4. Zenészek
5. Sportolók
6. Pilóta
7. Az orvos

Az üres tér

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 10.0 * Otthoni: 4.0 *

Cél

A térbeli tájékozódás fejlesztése
Az ábrázolás és eszközhasználat valamint a képsík méretei közötti összefüggések érzékeltetése

Követelmény

A rendelkezésére álló tér érzékelése, kihasználása mozgásgyakorlatai és szabadtéri vizuális feladatai során.
Táncos gyakorlatokban na helyes távolságok (sортávolság, testtávolság, lépéshossz). Mondanivalójának az adott képfelület méretei szerinti alakítása.

Tartalom

1. A betöltendő tér
2. Egészen kicsi kép
3. Kis kép
4. Nagy kép
5. Óriás-kép
6. Az üres papír s az első pont.

Pont, vonal

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 4 óra

Otthoni: 6 óra

Cél

A rajz alapelemeinek (pont, vonal, középpont, csomópont, csúcspont) sokoldalú bemutatása, kapcsolatteremtés a rajzi, zenei, mozgás-elemek között.

Követelmény

A rajzi alapelemek (pont, vonal) és a zene alapelemei (hang, dallam) hasonló szerepének felismerése, egymásnak való megfeleltetése énekléssel, ritmus-improvizációval, hangokra, dallamokra - rajzolással, pontok, vonalak "eljátszásával" (pozíciók, mozgások).

Előzmény

Az üres tér OKI96SZLMŰV

Tartalom

1. Pont, pontok, pontok sokasága
2. Középpont (centrum)
3. Csúcspont, csomópont
4. A vonal pontok sora

Vonalak

Szerkezet: soros

Cél

A vonalak mint a rajz alapvető kifejezőeszközének sokoldalú bemutatása. A vonalfajták hatásának érzékeltetése.

Követelmény

A megismert eszközök és anyagok alkalmazásával különböző vonalfajták létrehozása.
A természet anyagainak kreatív használata.
Bizonyos tartalom kifejtése a vonalfajták megválasztásával.

Tartalom

1. Változások
2. Mozdó pontok, változó vonalak
3. A zene vonalai
4. Egyenes vonalak, hajladosó vonalak
5. Kemény vonalak
6. Puha vonalak, fonalak
7. Életfonál
8. Árnyékot vető vonalak
9. Vonalak a síkban
10. Vonalak a térben

Fény és árnyék

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 6 óra

Otthoni: 20 óra

Cél

A természetes fény hatásának, a világítások sokféle módjának (szórt fény, ellenfény, sűrűfény, irányított fény, színes fény) megismertetése.

Az árnyéknak, mint a látványalkotó elemnek a megfigyelése.

Követelmény

Különböző világításokkal fontosnak tartott elemek kiemelése.

A mindennapi élet alkalmainak és szituációinak, a hozzájuk leginkább illő megvilágítása. (Dramatikus gyakorlatok, ünnepek.)

Tartalom

1. A változó árnyék
2. Alakok fényben
3. Fényország, árny-ország
4. Fények
5. Fények, hangok, illatok

Színek

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 10 óra

Otthoni: 20 óra

Cél

A színek iránti érzékenység fejlesztése

A természet, az évszakok színeinek megfigyeltetése

Követelmény

A színekkel kapcsolatos képzetek, érzelmeinek megfogalmazása.

Színes elemekkel az évszakoknak megfelelő színhangzatok összeállítása.

Természeti tárgyak (virágok, gyümölcsök, termékek) színének utánzása.

Részvétel a bábjáték előkészületeiben és előadásában.

Tartalom

1. Én és a színek
2. Színhangzatok
3. Hideg színek, meleg színek
4. A színek viselkedése
5. "Színek élete" bábjáték

Szimmetria

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 4.0 *

Otthoni: 14.0 *

Cél

A természet világában és a mesterséges környezetben jelenlévő szimmetria bemutatása.

Követelmény

Változatos eszközökkel szimmetrikus elrendezés létrehozása. (Mozdulatok, mozdulatsorok, táncformák, rajzolás, tükörjáték, tükörírás stb.)

A szimmetria szabályának alkalmazása.

Az "előre-elképzelés" gyakorlata.

Tartalom

1. Tükröződés
2. Szimmetrikus formák
3. Szimmetrikus minták
4. Tükörjáték
5. Tükörmese (bábjáték)
6. Tükörmozgások (zene-tánc)

Kompozíció

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 4 óra

Otthoni: 10 óra

Cél

A mindennapi kompozíciós jelenségeken (kirándulás, öltözék megtervezése, bútorok elrendezése, főzés, játék a szavakkal) keresztül eljutni megadott szempontok szerinti tudatos elrendezéshez.

Követelmény

Elemek elrendezése a képsíkon és a térben - a mondanivalónak megfelelően. Egyensúlyos, harmonikus és tudatosan egyenetlen elrendezés adott témák feldolgozásában.

Tartalom

1. Öltöztető
2. A természet anyagaiból
3. Színek rendezése
4. Formák rendezése
5. Utak
6. Padlás

Arcok, jellemek

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 5 óra

Otthoni: 30 óra

Cél

A lakóhelyhez, a szűkebb környezethez fűződő ragaszkodás, szeretet erősítése, önmaga rendszeres megfigyelése

Önkifejezés mindenféle formában, kreatív eszközhasználattal

Követelmény

Naplóvezetés, naplók készítése megadott szempontok szerint, változó formában.

Lakóhelyének, házának élményszerű bemutatása - szöveggel és rajzokkal

Fotók, képek, szövegek gyűjtése, rendezése, ezek "olvasása"

Expresszív megoldások a mozgásgyakorlatokban

Tartalom

1. Átmenetek
2. Fokozatok
3. Ellentétek
4. Színhangzatok
5. Az én elemem
6. Jó és rossz
7. A ház
8. A hely, ahol élek (falu, város)
9. Naplók

Művészet 5-6.

Szerkezet: soros

Részei

A vadász és állatai	19. oldal
Mit tanulhatunk a természettől?	20. oldal
Ki kit teremtett?	21. oldal
Jelek, jelképek	21. oldal
Funkció és forma	22. oldal
Ellentétek, konfliktusok	22. oldal
Művészet az öröklétnek	23. oldal
Emberközpontú művészet	24. oldal
A tragédia születése	24. oldal
Rómától a román korig	25. oldal
Lovagi élet és művészet	26. oldal
A gótika a város művészete	26. oldal
Újjászületés	27. oldal
Színház az egész világ	27. oldal
Pannonia dicsérete	28. oldal

Óraszám

Iskolai: 4 óra/hét

Feladat: 2 óra/hét

Megjegyzés

évfolyam	5	6
heti kötelező óraszám	4	4
heti + óraszám	1,5	1,5

évi óraszám | 296+111

Megjegyzés

Az ének-zene tanítása-tanulása elkülönül a komplex rendszerűk művészeti foglalkozásoktól. A fenti táblázat ezt nem tünteti fel. A táblázatban megadott óraszámokból tehát az ének-zene órák az 5-6. évfolyamon heti 1+1 órával részesednek.

Házi feladatok megoldásával a tanulók 2-2 órát fognak eltölteni hetente .

Cél

- Elősegíteni, hogy a tanulók megfeleljenek a tantárgyi szakaszra érvényes általánosan és részletesen megfogalmazott követelményeknek, így:
- Megismertetni a tanulókkal a művészet nagy korszakait, vezető művészeti ágait, reprezentatív alkotásait;
- Kialakítani a tanulóknál a képességet: tájékozódni az időben;
- Sokoldalúan bemutatni, hogy a művészet miképp felelt annak a kornak kihívásaira, amelyben született;
- A népművészetet a múlt művészetét mai művészetté tenni; amennyiben saját életünk és mai gondolkodásunk szerint értelmezzük ezeket;
- Elsajátítani az esztétikai kultúra részeit jelentő ismereteket, fejleszteni az esztétikai készségeket s folyamatosan megteremteni ezek helyes arányát a tanulási-tanítási folyamatban;
- Lehetőséget teremteni a választhatóság elvének érvényesülésére - a feldolgozás minden szintjén.
- Folyamatosan biztosítani a tanulói érdekeltséget, mind az ismeretek elsajátításában, mind az alkotó tevékenységekben.
- Továbbfejleszteni az 1. tantárgyi szakaszban kialakított készségeket: a tevékenységformák és feladatok gazdag és változatos rendszerével;
- Megfelelően válogatott és szerkesztett (saját szerkesztésű) taneszközökkel segíteni a tanulókat az önálló ismeretszerzésben, ismereteik folytonos bővítésében és rendszerezésében, e tevékenységekben maximálisan kihasználni a könyvtár-adta lehetőségeket is.

Követelmény

az 5-6. évf. tantárgyi szakasz végére:

- Ismerje - a tananyagnak megfelelően - a művészet korszakainak: az ősművészetnek, az első államok művészetének, a klasszikus görög művészetnek, a korai keresztény művészetnek, a lovagkornak és gótikának, a reneszánsznak kialakulását, társadalmi viszonyait, vezető művészeti ágait, stílusjegyeit, kifejező eszközeit, jellemző műfajait, reprezentatív alkotásait - mind a képzőművészet és építészet, mind a zene, az irodalom köréből.
- A megismert műalkotásokról és a mindennapi élet művészeti élményeiről (kiállítás, előadás, használati tárgyak, épületek, olvasmányok) nyilatkozzon meg szóban.
- Beszéljen önállóan saját munkájáról és társai munkáiról, a megismert műalkotásokról - a lényegestől haladva a részletkérdések felé.
- Képzőművészeti munkáiban a tartalomnak megfelelően használja a vizuális nyelv alapelemeit.
- Legyen jártas a megismert technikák alkalmazásában.
- Használjon természetes anyagokat és természetes színeket kézműves illetve tárgyalkotó munkáihoz.
- Bővítse a természetről való ismereteit, erősítse a természettel való kapcsolatát a természeti környezetben megvalósított projektek, a plener feladatok és foglalkozások során.
- Terveit, elképzeléseit fejezze ki szerkesztő-magyarító rajzokkal. Értelmezze épületek alap- és metszetrajzát.
- Jelek, jelképek, ábrák, színek és felületek kombinációival készítsen kommunikatív munkákat (plakátok, feliratok, iskolaújság, kiállítás...).
- Vegyen részt bábozó és színjátszó produkciók valamennyi előkészítő fázisában (cselekményszerkesztés, szövegalkotás, látványteremtés, játék, mozgás-mozgatás) és előadásában.
- A mozgásos-dramatikus gyakorlatokban élje át, fejezze ki, jelenítse meg a természeti és a társadalmi környezet elemeit, jelenségeit, jelentéseit.
- Fejezzen ki egyszerű közléstarmakat mozgással, érzelmekkel, állapotokat arcjátékkal és testtartással, karaktereket mozgással és szöveggel.

- A mozgásos-táncos feladatokban alkalmazkodjon pontosan a csoport mozgásához, az adott tempóhoz, a zene dinamikájához és hangulatához.
- A megismert lépésfajták (és eszközök) használatával, összekötésével mutasson be kis rögtönzéseket.
- Kösse össze a megtanult testformákat és térformákat.
- Sajátítsa el a zenei írás-olvasás alapelemeit.
- A megtanult dalokat adja elő kifejezően, tisztán és pontosan, jól artikulált szöveggel.
- A közös éneklésben alkalmazkodjon a csoportos együtt-éneklés feltételeihez, kívánalmihoz (pontos ritmus, dinamika, az alkalmazkodó ritmusú éneklés begyakorlottsága).
- Vegyen részt többszólamú éneklésben (kánonok, kétszólamú dalok).
- Alkosson - egyedül vagy társaival - kisebb ritmuskompozíciókat, saját készítésű hangszereiből adja elő ezeket.
- Vegyen részt a báb- és színjátszó produkciók énekes, hangszeres vagy zörejekre épített kíséretében.
- Gyakorolja a koncentráció zenehallgatást.
- Zenehallgatások során figyelje meg a hangulat, a dinamika, a tempó változásait, az előadói apparátust, a vokális zene hangfajait, a hangszerek jellegzetes hangszínét, a műfaji sajátosságokat.
- Ismerje fel az olvasott (vagy énekelt) verses szövegek időmértékes illetve hangsúlyos verselését, ritmizálja a versszövegeket. Adott ritmusképleteket tapsoljon el (olvasson el).
- Fogalmazásaiban, szövegalkotási feladataiban érvényesítse az elbeszélés és a leírás eszközeit.
- Írásbeli munkái, rajzai, tárgyalási munkái befejezettek, gondozottak legyenek, s hiánytalanul őrizze meg ezeket.

Előzmény

Művészet OKI96SZLMŰV1-4

Tartalom

A 2. tantárgyszakasz témái

1. A vadász és állatai
2. Mit tanulhatunk a természettől?
3. Ki kít teremtett?
4. Jelek, jelképek
5. Funkció és forma
6. Ellentétek, konfliktusok
7. Művészet az öröklétnek
8. Emberközpontú művészet
9. A tragédia születése
10. Rómától a románkorig
11. Lovagi élet és művészet
12. A gótika a város művészete
13. Újjászületés
14. Színház az egész világ
15. Pannonia dicsérete

Értékelés

Értékelő lap (táblázat) az 5. évfolyamon

Nemcsak az intellektuális teljesítményt értékeljük rajta - a tanulóknál van.

Tanári feljegyzések (pontozás vagy más jelek)

Mindenféle tevékenységre kiterjednek. Folyamatosak, rendszeresek, differenciáltan követik a feladatok teljesítését, nyitva hagyják a javítás, pótlás lehetőségét.

Témazárók

A követelmények maximumát tartalmazzák. Elfogadási határ 50 %. Tanévenként 3-4 alkalommal.
Minimum felmérő

A követelmények minimumát tartalmazza, 95 %-ra kell teljesíteni. A tantárgyi szakasz végén.

Szöveges értékelés

Negyedévenként a szülőknek.

Spontán értékelés

A csoport és a tanár közös megbeszélése.

Érdemjeggyel való értékelés

A tanári feljegyzések alapján minden tanévben félévkor és a tanév végén.

Vizsga

Az elsajátított tudás és az elkészült munkák reprezentatív bemutatásával, esetleg közös produkciók létrehozásával. Befolyásolja az érdemjegy alakulását

Feltételek

Taneszközök

Tanároknak:

Gesztesí Zsuzsa: Művészet - tanári kézikönyv, Kézirat 1987

Szöveggyűjtemény tanároknak a művészet komplex tantárgy tanításához (Szerk.: Gesztesy Zsuzsa. Kézirat, 1987)

Gesztesy Zsuzsa: Átjárás a köznapi gondolkodás és az esztétikum között. Az Embernevelés Kiskönyvtára, I. Kemény Gábor Iskolaszövetség kiadása, Szentlőrinc 1995

Vinkelmann Attila: Pszichodramatikus játékok és művészetterápiás gyakorlatok komplex művészetoktatási rendszerben. Kézirat, 1994

Tanulóknak:

Emlékeztető a Művészet tantárgy tanuláshoz 10-14 éves tanulók számára

Kislexikon a Művészet tantárgy tanuláshoz 10-14 éves tanulók számára

Szöveggyűjtemény a Művészet tantárgy tanuláshoz 10-14 éves tanulók számára

! A tanterv megvalósítása, a követelményeknek való megfelelés csak folyamatosan működő könyvtár meglétével, könyvtári foglalkozások, könyvtári feladatok rendszerében lehetséges.

A vadász és állatai

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 12 óra

Otthoni: 6 óra

Cél

A ritmus lényegének és megjelenési formáinak bemutatása

Az ősművészet, s kivált a barlangfestészet néhány alkotásának ismertetése - kapcsolatban az ősember létviszonyaival és mágikus gondolkodásával

Mozgásgyakorlatokkal alkalmat adni a természet erőinek és mozgásainak kifejezésére, ábrázolására

Érzékeltetni és megfigyeltetni a vonal kettős természetét

Követelmény

- Az ősember létviszonyainak, gondolkodásának jellemzése
- Részvétel a tematikus mozgásgyakorlatokban
- Kiseb ritmuskompozíciók (hangszeres és szöveges) készítése
- Mozgások grafikus megjelenítése - tetszőleges technikával

Előzmény

A természet csodái OKI96SZLMŰV

Vonalak OKI96SZLMŰV

Tartalom

1. Kavics, kő, szikla
2. Lascaux
3. A mozgás pillanata
4. Varázslatok
5. Földfestékek, faktúrák

Értékelés

Feladatlapos témazáró százalékos értékelése

Mit tanulhatunk a természettől?

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 22 óra

Otthoni: 24 óra

Cél

A képzőművészet legalapvetőbb kifejezőeszközeinek új szempontú megtanítása

Pleuer feladatokkal a természethez fűződő ismeretek és érzelmek elmélyítése

Követelmény

A képzőművészet legalapvetőbb kifejezőeszközeire, a vonalra, színre, ritmusra, felületre vonatkozó ismereteinek alkalmazása s az ezekhez kötődő technikák gyakorlása képzőművészeti feladataiban

A természetről kialakult képzeleteinek, a természethez fűződő érzelmeinek kifejezése a dramatikus mozgásgyakorlatokban

Alkotó, kreatív közreműködés a pleuer-foglalkozásokon, kirándulásokon, az iskolán kívül megvalósított projekteken

Előzmény

A természet csodái OKI96SZLMŰV

Tartalom

1. A vonal, a vonal kettős természete
2. Vonalfajták
3. Színek, színhangzatok
4. A színek jelleme
5. A főszínek. A 6 és 12 tagú színekör.
6. Hangszínek
7. Ritmusok
8. Vegetáció, vizek, változások
9. Felületek

Értékelés

A téma feldolgozása során készített munkák teljes bemutatása (rendezett anyag) - személyhez szóló szóbeli értékelés

Projekt esetén a csoportteljesítmény elemzése

Ki kit teremtett?

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 18 óra

Otthoni: 10 óra

Cél

A mítosz, a mese, a monda műfajának megismertetése

A tanulók olvasmányainak irányítása, inspirálása. Közös olvasmány-feldolgozások révén olvasmányélményeik gazdagítása

Követelmény

A mese, a monda, a mítosz (mitológia) sajátosságainak ismerete

Mesemondás a műfaji sajátosságok szerint

Mesealkotás, szövegimprovizáció megadott témákra

Mesék és mítoszok feldolgozása színes technikákkal

Előzmény

Érdekes emberek OKI96SZLMŰV

Fény és árnyék OKI96SZLMŰV

Szimmetria OKI96SZLMŰV

Jelek, jelképek

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 18 óra

Otthoni: 8 óra

Cél

A népi díszítőművészet és tárgyalkotó művészet alkotásainak megismertetése

A tanulók gyűjtő-munkájának segítése

Látogatás szervezése skanzenbe, néprajzi múzeumba. Színelméleti ismeretek átadása, bővítése

Követelmény

A népi díszítőművészet legjellegzetesebb motívumainak, szimbólumainak bemutatása

Néhány néprajzi tájegység jellemzése

Látogatás néprajzi múzeumban, skanzenben

A színek szimbolikus jelentésének alkalmazása festményein, színes munkáin.

Tartalom

1. Köznapi jeleink

2. Szimbólumok

3. Jelek a térben
4. A népművészet jelképei
5. Szín-jelképek

Értékelés

A témákhoz készített összefoglaló írásbeli munka és gyűjtött anyag szöveges értékelése - tanulónként.

Funkció és forma

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 12 óra Otthoni: 16 óra

Cél

Életmód és építészeti forma szoros összefüggésének bemutatása
Építés és éghajlat, természeti adottságok kapcsolatának bemutatása
Látogatás, kirándulás szervezése: tájházakhoz

Követelmény

Lakóhelyével kapcsolatos személyes élményeinek kifejezése és megjelenítése írásbeli és rajzos munkáiban
Forma és funkció egységének bemutatása használati tárgyakon és lakóépületeken
Egyszerűbb használati tárgy keresése és kivitelezése

Előzmény

Épített világ OKI96SZLMŰV
Dolgaink OKI96SZLMŰV

Tartalom

1. A ház
2. Ház és életmód
3. Ház és magánélet
4. A hely, ahol élek
5. Településtípusok
6. Viszonyulások

Értékelés

A természet-társadalom-építészet 1. saját taneszköz (feladatlap-sorozat) szöveges értékelése

Ellentétek, konfliktusok

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 14 óra Otthoni: 10 óra

Cél

A magyar balladakincs minél szélesebb körű bemutatása
A tanulók csoportos feladatának segítése (ballada-feldolgozások)

A kontrasztokkal kapcsolatos ismeretek bővítése

Követelmény

Karakterek megjelenítése a dramatikus feladatokban - arcjátékkal, mozgással;

Részvétel saját koreográfia előadásában

A balladák műfaji jellemzőinek ismerete

Kiválasztott népballadák megtanulása és előadása

Előzmény

Épített világ OKI96SZLMŰV

Érdekes emberek OKI96SZLMŰV

Vonalak OKI96SZLMŰV

Fény és árnyék OKI96SZLMŰV

Arcok, jellemek OKI96SZLMŰV

Belső világunk OKI96SZLMŰV

Tartalom

1. Arcok
2. Jellemek
3. Helyzetek
4. Konfliktusok a mindennapi életben
5. Konfliktusok a balladákban
6. A népballadák

Művészet az öröklétnek

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 8 óra

Otthoni: 4 óra

Cél

Az időbeli tájékozódás segítése - változatos módszerekkel

A természeti adottságoktól való meghatározottság bemutatása - Mezopotámia és Egyiptom építészetének ürügyén

Kézműves foglalkozások - esetleg kézműves stúdió - szervezése

Követelmény

Az első államok kialakulásának ismertetése. A természeti környezet és az épített formák összefüggéseinek bemutatása. A törvényeknek a társadalom életében és a művészetben betöltött szerepének értelmezése.

Tárgykészítés agyagból, textilből, fából.

Tartalom

1. Az első államok a történelem színpadán
2. Építészeti formák és természeti adottságok
3. Törvények és hagyományok
4. Személyesség a tárgyokban
5. A biblia, könyvek

Értékelés

A téma feldolgozása után témazáró dolgozat - szöveges értékelése

Emberközpontú művészet

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 8 óra Otthoni: 4 óra

Cél

A görög építészet sokoldalú bemutatása
A vetületi és az axonometrikus térábrázolási módszer megtanítása
A mitológiai ismeretek bővítése (görög mitológia)

Követelmény

Az emberközpontúság bemutatása az antik görögök hitvilágában, építészetében és szobrászatában.
A vetületi ábrázolás és az axonometrikus ábrázolás módszerének ismerete. A görög mitológia néhány kiválasztott történetének ismerete és képi feldolgozása. Alaprajz-olvasás

Előzmény

Ellentétek, konfliktusok OKI96SZLMŰV

Tartalom

1. Labirintus
2. A görögség kialakulása
3. Istenek és hősök
4. Emberléptékű építészet
5. Építészet papíron - vetületi ábrák, axonometria

Értékelés

Feladatlapos beszámoló százalékos értékelése

A tragédia születése

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 12 óra Otthoni: 20 óra

Cél

A színház születésének, fokozatos kiteljesedésének ismertetése. A színházi kifejezőeszközök tanítása.
A tanulók közös színházi produkciójának megszervezése
A tanulók szerezzenek élményeket és közvetlen tapasztalatokat
Színházlátogatás szervezése

Követelmény

Részvétel drámai előadás létrehozásában és bemutatásában - a megvalósítás valamennyi mozzanatában
A színház kialakulásának, összetevőinek, a színész munkájának ismerete

A görögök színházának és színjátszó szokásainak jellemzése
Részvétel közös színházlátogatáson

Előzmény

Ki kít teremtett? OKI96SZLMŰV
Ellentétek, konfliktusok OKI96SZLMŰV
Emberközpontú művészet OKI96SZLMŰV

Tartalom

1. A színház
2. A színész
3. A dráma
4. A görög színház
5. A nagy tragédiák

Értékelés

A színházi projektben való részvétel szöveges értékelése tanulónként
A csoport összteljesítményének elemzése

Rómától a román korig

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 20 óra Otthoni: 16 óra

Cél

A városnak mint sokrétű építészeti élménynek elemzése
Segíteni a térbeli tájékozódásban (a római birodalom, a kereszténység terjedése, Európa folyamatos átalakulása)

Követelmény

A római építészet új formáinak és szerkezeteinek ismertetése szóban és rajzban
A környezetében található római építészeti emlékek ismerete
A kereszténység kialakulásának, elterjedésének jellemzése
A románkori építészet ismerete, alkotásainak elemzése, alaprajz és épületmetszetek "olvasása"

Előzmény

Művészet az öröklétnek OKI96SZLMŰV
Emberközpontú művészet OKI96SZLMŰV

Tartalom

1. Római építészet: városépítészet
2. A kereszténység kezdetei
3. Kelet és Nyugat
4. A második Róma
5. A kolostorok művészete
6. A zene

Értékelés

Természet-társadalom-építészet 2. "saját" taneszköz szöveges értékelése

Lovagi élet és művészet

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 4 óra Otthoni: 4 óra

Cél

Olvasmányélmények alapján képet alkotni a középkor lovagi életéről
Kézműves ismeretek bővítése

Követelmény

Tájékozódás a középkori magyar mondákból és más népek mondakincséből
Öltözetek tervezése és kivitelezése
Életmód és ruházkodás összefüggéseinek bemutatása
Plakettkészítés egyénileg vagy csoportosan

Tartalom

1. Élet a várakban
2. Háború, játékok, szerelem
3. Lovagtörténetek

A gótika a város művészete

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 16 óra Otthoni: 8 óra

Cél

A katedrálisok korának bemutatása
Az építészeti formák és az építészeti technikák összefüggéseinek elemzése
Az építészeti gondolat rajzi megfogalmazása (alaprakajok, metszetek, részletrajzok)

Követelmény

A középkori városok létrejöttének, szerkezetének, lakossági összetételének ismertetése
A katedrálisok jellemzése, szerkezetük, technikai újításaik, az építési folyamat bemutatásával
A misztériumjátékok sajátosságainak ismerete

Előzmény

Művészet az öröklétnek	OKI96SZLMŰV
Emberközpontú művészet	OKI96SZLMŰV
Rómától a román korig	OKI96SZLMŰV

Tartalom

1. A katedrálisok kora

2. A város
3. Építészet és fény
4. Színház a katedrálisban

Újjászületés

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 8 óra Otthoni: 4 óra

Cél

A reneszánsz művészet gyökereinek, előzményeinek elemzése, lényegének kifejtése, nagy alkotóinak bemutatása

A színelméleti és térábrázolási ismeretek bővítése (perspektíva)

Követelmény

A reneszánsz, az újjászületés értelmezése

A reneszánsz embertípus jellemzése

A bemutatott műalkotások felismerése és megnevezése

A színperspektíva ismerete és felhasználása fantasztikus tájképein, városképein. Jártasság térbeli alkotások létrehozásában (alakmintázás, makettkészítés)

Előzmény

Emberközpontú művészet OKI96SZLMŰV

Rómától a román korig OKI96SZLMŰV

Tartalom

1. Utazások, felfedezések
2. A sokoldalú ember
3. A sokoldalú művész
4. A természet szépsége
5. A természet a zenében

Értékelés

A megismert stílusokat összefoglaló témazáró dolgozat (feladatlap-sor) százalékos értékelése

Színház az egész világ

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 12 óra Otthoni: 10 óra

Cél

A színházzal kapcsolatos ismeretek rendszerezése

Színházlátogatás - a színházi élmény sokoldalú elemzése

"Saját" színházi produkció előkészítése és bemutatása

Követelmény

A megismert színházi formák összefoglalása: tér, látvány, közönség, játék, szöveg, témák
Színházlátogatás
Színházi élményről beszámoló
Részvétel a csoport által létrehozott színházi produkcióban illetve drámafeldolgozásban

Előzmény

Ellentétek, konfliktusok OKI96SZLMŰV
A tragédia születése OKI96SZLMŰV
A gótika a város művészete OKI96SZLMŰV

Tartalom

1. Komédiások
2. Szerző és színész
3. Shakespeare színháza
4. A színház élménye

Értékelés

Írásbeli beszámoló (házi dolgozat) szöveges értékelése

Pannonia dicsérete

Szerkezet: soros

Óraszám

Iskolai: 5 óra Otthoni: 4 óra

Cél

A magyar reneszánsz művészetének megismertetése
Összefoglalás időben, térben
Verstani ismeretek bővítése

Követelmény

- A reneszánsz művészet összefoglalása
- Reneszánsz építészeti alkotások megtekintése (tanulmányi kirándulás alkalmával)
- Az időmértékes verselésű szövegek helyes ritmizálása
- Részvétel reneszánsz táncok tanulásában
- "reneszánsz" öltözetek tervezése, kivitelezése

Tartalom

1. Mátyás udvarában

Értékelés

A gyakorlati munkák teljes (kiállítászerû) bemutatása, a csoport teljesítményének értékelése

Ének-zene-tánc 1-6.

OKI96SZLÉZTD 1-6

Szerkezet: párhuzamos

Részei

ÉZT 1. tantárgyi szakasz (1-4 osztály)	32. oldal
ÉZT 2. tantárgyi szakasz (5-6. osztály)	37. oldal

Óraszám

Iskolai: 1 óra/hét

Megjegyzés

Az idő felhasználása: A jelzett óraszámok MŰVÉSZET komplex tantárgy óraszámában benn foglaltatnak.

Az ének-zene-tánc tantárgy szoros kapcsolatban van a MŰVÉSZET komplex tantárggyal. Az átjárás - mind a tananyagot mind a tevékenységeket tekintve - általános elv, és a koncepcióból eredő sajátosság.

Az ének-zene-tánc, amikor a valóság folyamatszerű, dinamikus oldalát mutatja be, mozgósítva az érzelmeket, sajátos módon járul hozzá a gyermeki világgép alakításához.

A tantárgy a zenei hallás-nevelés aktív gyakorlatára épül, s ebben mindenekelőtt az énekhangra támaszkodik, zenei anyagában pedig a magyar népdalra.

A hallásnevelés szélesítését jelzi, hogy foglalkozik a nem művészi zaj- és zörejhatásokkal, hangvilággal, környezeti hangeffektusokkal.

A Művészet tantárgy jelentős részterülete a zenei befogadás, konkrét művek bemutatása és elemzése, a korstílusok, formák, műfajok megtanítása, a zene és más művészetek egymásra vonatkoztatása, a komplex feladatsorokban, projektekben a zene alkalmazása (kísérő zenék és zörejkompozíciók, improvizáció, a zene szimbolizálása stb.)

Ajánlás

Bővíthető: Az iskolák nevelési koncepciójából következő igények szerint illetve a kedvező személyi feltételek és tárgyi adottságok szerint. Például egy emelt óraszámú művészeti szabadiskola vagy művészettagozatos programhoz illeszkedően.

Cél

Az ének-zene-tánc tantárgy célja, hogy a zene sajátos eszközeivel járuljon hozzá a világ esztétikai megismerésének megalapozásához.

Azokat az ismereteket közvetítse és azokat a készségeket fejlessze, amelyeket a tanulók fel tudnak használni önmaguk és a világ megváltoztatására, amelyek hozzásegítik őket ahhoz, hogy örömet leljenek a művészi kifejezés lehetőségeiben, amelyek személyiségük, érzelmi világuk harmonikus fejlődését szolgálják, amelyeket fel tudnak használni későbbi tanulmányaik során.

A tantárgy közvetlen célja, hogy hozzásegítse a növendékeket a zene birtokba vételéhez, hogy a gyerekek felszabadultan és örömmel énekeljenek, szívesen hallgassanak esztétikai élményt nyújtó zenét, hogy a tanulók legyenek képesek mozgásukkal, táncukkal zenéhez való viszonyukat közvetíteni, mozgásukat, táncukat egyéniségüknek megfelelő felszabadult természetesség és a zenei anyagból is következő formai kötöttségek betartása tegye harmonikussá.

Követelmény

Zenehallgatás során éljék át a tanulók a zenei mozgásfolyamatokat, az ezek által keltett érzelmeket, legyenek képesek koncentráltan hallgatni adott műveket, műrészleteket.

Birtokolják és alkalmazzák a zenei kifejezés alapelemeit (ritmus, tempó, metrum, hangsúly, hangközök, hangkészslet, hangnem valamint dinamika, hangszín, egy- és többszólamúság) kifejező éneklésükben.

Énekeljenek alkalmazkodó ritmusban régi stílusú népdalokat, és egyenletes lüktetésű feszes ritmusú dalokat. Alkalmazkodjanak a csoport énekéhez.

Szerezzenek készséget a zeneírásban - zeneolvasásban - a tantárgyszakasznak megfelelő fokon (B 3.).

Improvizációs feladatokban - hangszeres, énekes és táncos rögtönzéseikben - fejezzék ki zenei képzeletüket, formaérzéküket, zenei emlékezetüket.

Zenei karaktereket fejezzenek ki mozgással, tánccal.

Zenei élményüket fogalmazzák meg szóban és írásban.

Zeneértő képességeikről adjanak számot: ismerjék fel a tantárgyszakaszban tanult zenei formákat, műfajokat, állapítsák meg a hallgatott zeneművek korát a tanult stílusjegyek alapján (B 3.), állapítsák meg a kiválasztott művek előadói apparátusát.

Előzmény

A tanterv tanulása megkezdésének semmi külön feltétele nincs.

Az iskolaérettség, a továbbiakban pedig az életkornak és iskolatípusnak megfelelő szellemi-fizikai-pszichikai kondíció elegendő feltétele a tantárgyi követelmények teljesítésének.

Tartalom

Táncos produkciók, néptánc-bemutatók, mozgásszínházi előadások látogatása évente 1-2 alkalommal - a lehetőségek szerint.

Együttműködés a zeneiskolával. Az együttműködés kiterjedhet a tanóra (zenei formák, hangszerek, kisegyüttesek bemutatása), a növendékkoncerteken való részvételre, tanári hangverseny meghallgatására stb.

Rendszeres hangverseny-látogatás a második tantárgyszakasztól.

A tanítás-tanulás formái, módszerei:

Az osztályrendszer. Az osztálykeretben történő tanítás-tanulás a leggyakoribb forma. Mindenképpen szerencsés helyzet, ha kis létszámú osztályban dolgozhatnak tanár és gyerekek.

Az osztályrendszer felbontása. Évfolymaszintű vagy vertikálisan szerveződő foglalkozások lehetőségek hangverseny-látogatások alkalmával vagy helyi bemutatók, zeneiskolai produkciók meghallgatása, megtekintése esetén, vagy a Művészet tantárggyal közösen szervezett programok, projektek alkalmával.

Az osztályrendszer felbontása csoportokra. Abban az esetben lehetséges, ha az iskola biztosítani tudja egyidejűleg a két csoport vezetőjét. Ebben az esetben alkalma nyílna a tanulóknak arra, hogy azokon a foglalkozásokon, amelyekben a mozgás, játék, tánc dominál nagyobb intenzitással vegyenek részt, képességeik harmonikusabban fejlődjenek.

Munkaformák:

Frontális munkaforma. Az ének-zene-tánc tantárgyban a tanári-tanulói kommunikáción-kooperáción túl fontos szerep jut a tanulók egymás közötti kapcsolatának.

Közös játék, közös éneklés, együttes tánc, zeneelemzési, zenélési gyakorlatok, az egyéni alkotások közös meghallgatása, megtekintése és megbeszélése játékok közös előadása stb.

A csoportos munkaforma változó létszámú csoportokat jelent. Alakulhatnak csoportok előadások, játékok, táncok, zenei produkciók szerint. Csoportalakítás szempontja lehet az érdeklődési azonosság, vagy a képességirányokban megmutatkozó hasonlóságok.

A differenciált munkaforma az egyéni érdeklődés szerinti továbbhaladásra és a felzárkóztatásra szolgálhat.

Értékelés

Az értékelés módjairól a nevelő közösség illetve a szűkebb (tantárgyi) munkaközösség dönt, időről időre áttekintve az értékelési módok hatékonyságát. Meghatározók az ösztönző hatású értékelési módok.

Ajánlott értékelési formák:

Szóbeli értékelés a tanórákon - elsősorban a csoport teljesítményére vonatkoznak a tanári megjegyzések.

Írásbeli szöveges értékelés a tanulók és szüleik számára - negyedévenként. Minősíti a konkrét feladatmegoldásokat, a tanuló részvételét a csoport-feladatokban, érdeklődését, önálló munkáinak tartalmi színvonalát és rendezettségét, szorgalmát stb.

Átfogó értékelés a tantárgyi szakasz végén - a konkrét követelményeknek való megfelelésről.

Érdemjegyekkel való értékelés a tanév végén a bizonyítványban.

Pontszámok alapján számított százalékos érték a témazárók (feladatlapos tudásfelmérők) esetében.

Feltételek

Az ének-zene-tánc tanításának-tanulásának leggyakoribb formája az osztálykeretben folyó munka. Az osztály csoportokra bontása indokolt, figyelembe véve a tanulók eltérő adottságait. Egy részük ugyanis csak a zene befogadására képes, míg más részük a zenével való önkifejezésre is. Csoportbontás esetén a tanulónak lehetősége van arra, hogy adottságai szerint vegyen részt képességei és tudása fejlesztésében. Csoport-alkotás szempontja lehet még az érdeklődési azonosság (hangszeres játék, zenei-táncos improvizáció, zenehallgatás stb.).

Foglalkozástípusok:

A tantervileg között foglalkozások (a kötelező összóraszám mintegy 70 %-a) a művelődési anyag elsajátítására szolgálnak.

A tantervileg kötetlen foglalkozások (az összóraszám mintegy 30 %-a) elsősorban az iskolán kívüli rendezvények látogatására illetve felszabadultabb játékra, alkotásra adnak lehetőséget, időkeretet.

Segédanyagok:

Auditív eszközök:

lemezjátszó lemezekkel
magnetofon és hangfelvételek
népzenei anyag a tánc tanításhoz

Vizuális eszközök:

képek, tablók
írásvetítő - saját készítésű transzparenszekkel
videó - a tánc tanításhoz

Manipulációs eszközök:

kottavonalas tábla, hangszerek
gyermekhangszerek, gyermekjátékok (tárgyak)

Az ének-zene-tánc tantárgy táncos mozgásos tevékenységei feltételezik egy olyan nem tanterem jellegű terem használatát, ahol az audiovizuális eszközök mindig rendelkezésre állnak, de rendelkezésre áll a szabad mozgáshoz, haladó mozgáshoz, térformák kialakításához, kreatív játékokhoz alkalmas tér is.

További könyvek

Alapkönyvként az általános iskola 1-4. illetve 5. és 6. osztályos tankönyvei.

Kodály Zoltán 333 olvasógyakorlata.

Ajánlott könyvek: az iskola könyvtárában megtalálhatók.

A Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok. Bp., 1957.

A Magyar Zenetörténet Képeskönyve. Magvető Könyvkiadó, Bp., 1960.

Bónis Ferenc: Bartók Béla élete képekben és dokumentumokban, Zeneműkiadó Bp., 1980.

Borsai Ilona - Hajdu Gyula - igaz Mária: Magyar Népi Gyermekjátékok. Tankönyvkiadó Bp., 1980.

Bújj, bújj zöld ág... Zeneműkiadó Bp.

R. CHIZZ Klára: Muzsikus Péter hangszerországban. Zeneműkiadó Bp., 1979.

Dimény János: Hang-játék. Zeneműkiadó Bp., 1981.

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok. Zeneműkiadó Bp., 1965.

Gill Rowley: A zene könyve. Zeneműkiadó Bp., 1981.

Jánosi Sándor: Játsszunk táncot. Népművelési Intézet Bp., 1978.

Kerényi György: Gyermekjátékdalok. Zeneműkiadó Bp., 1957.

Kivirágzott a diófa (gyermekjátékok)

Kodály Zoltán: Válogatott Biciniumok. Tankönyvkiadó Bp., 1978.

Laugston Hughes: Ismerkedjünk a ritmussal. Zeneműkiadó Bp., 1979.

Várnai Ferenc összes megjelent népdalgyűjteménye.

ÉZT 1. tantárgyi szakasz (1-4 osztály)

Szerkezet: soros

Részei

Daléneklés	33. oldal
Zenei ismeretek, ritmikai ismeretek	34. oldal
Zenei ismeretek - dallami elemek	35. oldal
A zenei közlés eszközei	36. oldal

Óraszám

Iskolai: 1 óra/hét

Cél

Sokféle lehetőséget biztosítani a gyerekek zenei képességeinek kibontakoztatásához - az egyéni fejlesztéstől az együttes élményt adó közös produkciókig.

Felhasználni a zenei tevékenységeket, az éneklés, a játék, a tánc oldó és frissítő hatását.

A zene- és mozgásérzékelés, emlékezet, fantázia fejlesztése.

Lehetőséget biztosítani az improvizatív kifejezési módokra (éneklésre, táncra, mozgásra, zenélésre).

Zeneművek, műrészletek színvonalas bemutatása (élő zene, gépzene, videó stb.).

Megismertetni és megtanítani a magyar népdalkincs legjavát, ízelítőt adni más népek folklórkincséből.

Változatos zenei anyaggal segíteni a finomabb zenei hangulatok megérezését, ez a zenei anyag segítse a táncgyakorlatokat is.

Elsajátíttatni a néptánc alapmozdulatait, alapvető lépésfajtaikat és néhány egyszerűbb kollektív táncot (karikázó, ugrós, csárdás).

A tanulók megismerttetése a zenei írás-olvasás alapjaival.

Segíteni a tanulókat zenei élményeik megfogalmazásában, kifejezésében.

Képessé tenni a tanulókat a követelményekben felsorolt zenei ismeretek elsajátítására, reprodukálására, alkotó alkalmazására.

Követelmény

A 4. évfolyam végére:

A hangok hosszúságának felismerése hangoztatás és lejegyzés alapján.

Hangoztatás után dalok ritmusának lejegyzése.

Ritmusképletek biztonságos "olvasása".

Ritmuselemek hangoztatása ritmusnevekkel.

Ritmus-motívumok reprodukálása, emlékezetből lejegyzése.

Néhány dallamhangra ritmus-improvizáció.

Egyszerű (pl. ostinato) kíséret az énekléshez.

Egyenletes lüktetésű táncok előadása.

Hangsúlyok érzékeltetése mozgással, táncokkal.

Ütemezés kettes és négyes ütemben, hármas ütemben.

Páros és páratlan ütem hangsúlyainak kifejezése a különböző lépésfajtákkal.

A zenek ABC hangjainak ismerete, olvasása a vonalrendszerből és írása a vonalrendszerbe.

A pentaton hangsor ismerete és éneklése.
Szolmizációs hangokra hangközök építése (prím, kvart, kvint, oktáv).
Rögtönzés 2-3 motívum hosszúságban, megadott hangokra, megadott ritmusra, megadott hangulatra.
A dalok hangulatának megfelelő dinamikával való éneklés.
Ellentétek kifejezése a dinamikában.
Hangszínek jellegzetes hangszínének felismerése.
A kórus szólamainak, az énekes hangfajoknak megkülönböztetése.
Tánc közben törekedjenek a dalok tiszta éneklésére, a megfelelő hangerőre és az egységes indításra.
Válasszák ki a zenével adekvát tánctempót.
A csoportban figyelmesen és fegyelmezetten alakítsák a kiválasztott térformákat, legyenek képesek megjelölni a különböző térformák egymásutánját az átmenetekkel.

Előzmény

A tantárgyi szakasz tanulásának megkezdéséhez semmiféle előképzettség, előzetes tudás nem szükséges.
Az első évfolyamon az iskolaérettség, általában pedig az életkornak és iskolafokozatnak megfelelő szellemi, fizikai, pszichikai érettség elegendő a tantervi követelményeknek való megfeleléshez.

Értékelés

Szóbeli értékelés - a tanórán, foglalkozáson.
Szöveges értékelés - negyedévenként a szülőknek.
Spontán értékelés - a foglalkozásokon.
Átfogó értékelés - a tantárgyi szakasz végén.
Érdemjeggyel való értékelés - a 2., 3., 4. évf. végén

Daléneklés

Szerkezet: párhuzamos

Megjegyzés

A tevékenységcentrikus tanítás-tanulás indokolttá teszi az idő nagyobb részét - mintegy 50 %-át a III. témára fordítani (a zenei közlés eszközeinek használatára és gyakorlására).
A témák párhuzamos elrendezése és feldolgozása nem teszi szükségessé az időkeretek pontos meghatározását. Az idő kezelésének kritériuma a tantárgyi szakaszra megállapított követelmények teljesítése.

Cél

Válogatott gyermekdalok, mondókák, gyermekjátékok, népdalok, ünnepi dalok és műdalok illetve más népek dalainak megtanítása.

Követelmény

15-20 dalnak előadása pontos ritmusban, pontos szöveggel, halk, erős és közép-erős dinamikában - a gyermekjátékok, népdalok köréből.
Később (a 3. évf.-tól) újabb 15 dal előadása a hangulatnak megfelelő dinamikával, pontos ritmusban (de alkalmazkodó ritmusban is!), kifejező szöveggel, ritmus kísérettel, tempótartással.
A Himnusz és a Szózat megtanulása és alkalomhoz illő előadása - együttesen.

Tartalom

Játékok:

Egy-két gyerek (egyszemélyes dalok, mondókák, páros játékok, csúfolók, köszöntők)-.

Egyik a másik helyébe (szerepjátszó váltójátékok, mozdulatutáncok, kendős körjátékok, fogócskák, párcserélő játékok, táncok, versengő váltás).

Egyik a másik mellé (fogyó-gyapodó játékok, leánykérő játékok, várkörjárás, sorjátékok, hidas játékok, ludas játékok).

Egyik a másik mellett - a felnőttek világának határán (sokféle vonulás, táncok).

Zenei ismeretek, ritmikai ismeretek

Szerkezet: párhuzamos

Cél

Megfigyeltetni a mindennapi élet egyenletes ritmusait.

Kialakítani az egyenletes lüktetés reprodukálásának képességét.

A negyed értékű hang, a negyed értékű szünet és a páros nyolcad, azután a fél értékű hang és fél értékű szünet, majd az egész és a nyolcad értékű hang és szünet, később a szinkópa és a pontozott értékek felismertetése, lejegyzésének és hangoztatásának megtanítása.

Jártasságot kialakítani a ritmusmotívumok folyamatos olvasásában és hangoztatásában.

Fejleszteni az improvizációs készségeket.

Megismertetni és a ritmikai kétszólamúság lehetőségeit.

Felismertetni és gyakoroltatni a mérsékelt, a gyors és a lassú tempót - énekben, táncban.

Kialakítani a tempóválasztás biztonságát.

Megfigyeltetni a tempó árnyalatait - zenében, táncban.

Felismertetni az ütemet, a hangsúlyt.

Megtanítani a kettes, a négyes majd a hármas ütemezést.

Megfigyeltetni és elsajátíttatni a hangsúlyos és hangsúlytalan hangok váltakozását a zenében és a táncban.

Követelmény

A mindennapi hangforrások egyenletes lüktetésének felismerése és reprodukálása.

Tanult dalokhoz mérőütés megszólaltatása.

Hangoztatás és lejegyzés alapján a negyed értékű hang és szünet, az egész értékű hang és szünet valamint a nyolcad értékű hang és szünet felismerése.

Egyszerű ritmusmotívum mérőütéssel kísérése.

Változatos ritmusmotívumok alkotása a tanult elemek felhasználásával.

Ismert dalokhoz ostinato kíséret alkotása.

Tanult ritmuselemek folyamatos olvasása és elhelyezése a vonalrendszeren.

Ismeretlen könnyű ritmusmotívum visszaadása.

Tempótartás.

A járás tempójának, a mérsékelt tempónak valamint a lassú és gyors tempónak felismerése és alkalmazása.

A kettes ütem hangsúlyainak felismerése és jelölése.

Az ütemvonal, a záróvonal, az ismétlőjel ismerete és alkalmazása.

A négyes ütem hangsúlyainak felismerése és jelölése.

Ütemátrendezés páros ütemben.

A hármas ütem hangsúlyainak megszólaltatása és jelölése.

Tartalom

A mindennapok hangforrásainak egyenletes lüktetése.

A negyed értékű szünet és a tá, titi.

A fél értékű hang és szünet.

Az egész és a nyolcad értékű hang és szünet.
 A pontozott fél értékű hang.
 A szinkópa.
 Az éles és nyújtott ritmus.
 A ritmikai kétszólamúság.
 A járás tempója: a mérsékelt tempó.
 A gyors és lassú tempó.
 Az induló tempó.
 Különböző tempóárnyalatok zenében, táncban.
 Hangsúlyos és hangsúlytalan hangok a zenében, a táncban.
 Az ütem, a hangsúlyjel, az ütemvonal, a záróvonal, az ismétlődőjel.
 A kettes ütem.
 A négyes ütem.
 A hármas ütem.

Zenei ismeretek - dallami elemek

Szerkezet: párhuzamos

Cél

A vonalrendszer megismertetése.
 Énekeltetés előbb oktáv, majd 9-10 hang terjedelemben.
 Kialakítani a szolmizációs éneklés készségét, megérteni a szolmizációs hangok és a vonalrendszer összefüggéseit.
 Folyamatosan fejleszteni a kézjelekről éneklés és a kottáról éneklés készségét.
 Bemutatni természeti hangforrások és hangkeltő eszközök hangszínét.
 Megismertetni az emberi hang, a hangszerek hangszíneit.
 Kialakítani a dinamikai különbségek iránti érzékenységet, az árnyalás, a hangsúlyok, az ellentétek iránti fogékonyságot.
 Pentaton hangkészletű dalok tanítása.
 Hétfokú hangsorú dalok tanítása.
 Hozzászoktatni a szokatlan hangzásokhoz.
 Kialakítani a jártasságot ismert dalok osztinato kísérésében, tartott hang melletti éneklésben, többszólamú éneklésben, dallam és kísérő szólamok elkülönítésében (a hangszeres többszólamú művekben).

Követelmény

Éneklés 9-10 hang terjedelemben.
 Éneklés szolmizációs kézjelek alapján, és vonalrendszerben.
 Dallamok rögtönzése gyermekversekre, szövegrészletekre.
 Ismert dallam megszólaltatása tartott hanggal egyidőben.
 Ismert dallam mellett osztinato kíséret éneklése.
 Éneklés kétszólamú művekben.
 Hangszeres többszólamú zenében a szólamok elkülönítése.
 Részvétel kánonok éneklésében.
 Tanult dalok hangkészletének megállapítása.
 A pentaton és a hétfokú hangsor ismerete és éneklése.
 A dalok hangulatának megfelelő dinamika megválasztása.

Az emberi énekhang, a kórus, a zenekar hangszíneinek felismerése.

Tartalom

A hangok magassága, a hangközök
Az emberi énekhang hangszínei.
Hangszínek a kórusokban.
A zenekar hangszercsoportjainak hangszíne.
Hangszerelés. A hangszerek hangszíne.
A dinamika.
A hangkészlet, a hangnemek.
Egyszólamúság, többszólamúság.

A zenei közlés eszközei

Szerkezet: párhuzamos

Cél

Megtanítani a kiválasztott dalanyagot.
Megtanítani az éneklés fiziológiáját (légzés, artikuláció, hangképzés).
A bátor, felszabadult éneklésre szoktatás.
Keresni az alkalmat a tanórán kívüli éneklésre.
Együttműködni a Művészet komplex tantárgy kínálta lehetőségekben.
Kialakítani - a tanulók adottságainak figyelembe vételével - a tiszta intonáció, a pontos ritmus, az egységes szövegmondás, a társakhoz való alkalmazkodó készségeit.
Megtanítani az egyszerű ritmus-hangszerek használatát.
Ösztönözni saját készítésű hangszerek kivitelezésére és használatára.
Megtanítani a tánc alapelemeit, alaplépéseit, térformáit és néhány táncot.
Ösztönözni és minél több lehetőséget biztosítani a rögtönzésekre, zenében, táncban.
Gondosan válogatott hangfelvételekkel bemutatni zenei stílusokat, formákat, műfajokat, hangulatokat, karaktereket, hangszíneket stb.

Követelmény

A kiválasztott és rendezett dalanyag ismerete és éneklése egyedül vagy a csoporttal. (60-80 dalt kell ismerniük a tanulóknak a tantárgyi szakasz végére).
Az éneklés technikájának helyes alkalmazása.
Figyelmes és fegyelmezett éneklés a közösségben.
Bátor, felszabadult éneklés.
A tanultak alkalmazása, felhasználása a Művészet komplex tantárgy foglalkozásain.
A ritmus-hangszerek használatában szerzett jártasság.
Saját tervezésű és kivitelezésű hangszerek használata.
Improvizáció zenében, táncban.
A körtánc motívumainak felismerése, a kör mozgástípusainak ismerete.
A zenével adekvát táncmotívumok bemutatása egyedül, párban és körben.
A tanult térformák kialakítása a csoporttal.
A dalok tiszta éneklése tánc közben, egységes indítás és megfelelő hangerő.
A karikázó felismerése és bemutatása közös táncban.
Lépésfajták ismerete és bemutatása (lépő, rezgő, csárdás, futó, ugró stb.).

- A zenei hangsúlyok érzékeltetése.
- Improvizáció a tanult lépések felhasználásával.
- Egy eszközös tánc ismerete és bemutatása.
- Néhány perc (eleinte 3-5, majd 5-10) figyelem a tanár előadására, énekére, zenei felvétel bemutatására.
- Zeneművek hangszín-hatásának, dinamikájának kifejezése mozgásos formában vagy rajzolással, festéssel.
- A zenehallgatással egyidejűleg érzelmeik kifejezése mozgással tánccal, rajzolással, festéssel.
- A kortárs zene megkülönböztetése a régebbi korok zenéjétől.
- A hallgatott zeneművek felismerése és megnevezése.
- Részvétel az iskolán kívüli zenei programokban.
- Zenei élményének kifejezése írásban, szóban.

Tartalom

- éneklés,
- hangszeres játék (zenélés),
- mozgás, tánc,
- improvizáció,
- zenehallgatás,
- zenei írás-olvasás

ÉZT 2. tantárgyi szakasz (5-6. osztály)

Szerkezet: soros

Részei

A népdal	38. oldal
A népballada	39. oldal
A kolostorok zenéje - a gregorián ének	39. oldal
Carmina burana - a középkori világi zene	39. oldal
Változatok a többszólamúságra	40. oldal
Zene a várakban és a palotákban	40. oldal
Előretékinés - új formák, új hangszerek	40. oldal

Óraszám

Iskolai: 1 óra/hét

Megjegyzés

A tantárgy tanítására fordítható idő a témák viszonylatában szabadon kezelhető a csoport összetétele, képesség-szintje, a rendelkezésre álló lehetőségek (pl. hangszerek, zene-bemutató), a kapcsolatok (pl. zeneiskola, kórus), a személyi feltételek - mint a tánccal való szorosabb vagy lazább kapcsolat - szerint. Az idő kezelésének kritériuma a tantárgyszakaszra megállapított követelmények teljesítése.

Cél

Megegyezik az 1. tantárgyszakasz céljával.

Ezen túl:

Képessé tenni a tanulókat a 2. tantárgyszakaszra érvényes követelményekben felsorolt zenei ismeretek elsajátítására, reprodukálására és alkotó felhasználására.

Szervesen kapcsolódni a zenei és táncos tevékenységekkel a Művészet komplex tantárgy tevékenységrendszeréhez.

Követelmény

Ritmuselemek (pontosított ritmusok, szinkópa, triola, tizenhatodok) pontos megszólaltatása, lejegyzése hallás után.

Ritmus-rögtönzések a tanult ritmuselemek felhasználásával. Ritmuselemek eltáncolása, saját ritmuskompozícióra kis koreográfia készítése és előadása.

Dallamok éneklése kézjelekről, betűkottáról, hangjegyekről.

Könnyebb dallamok lejegyzése vonalrendszerbe.

A módosított hangok (#, b, feloldójel) szolmizálása.

Az 1# és 1b előjegyzés jelentésének ismerete violin kulcs mellett.

A megtanult népdalok kifejező éneklése alkalmazkodó ritmusban, a hangsúlyok helyes megtartásával, tisztán artikulált szöveggel.

Egyszerű kétszólamú feldolgozások, két- vagy háromszólamú kánonok tiszta éneklése.

Értse és ismertesse a népzene-gyűjtés jelentőségét, Bartók és Kodály népzene-gyűjtő-feldolgozó munkásságát.

Ismerje a korstílusok meghatározó zenei formáit, műfajait, azok sajátosságait (gregorián zene, trubadúr ének, középkori táncok, motetta, madrigál, reneszánsz táncok, históriás ének) alaposan, a reneszánsz utáni korok zenéjét a megfigyelés, tájékozódás szintjén.

Rögtönözzön a tanult alaplépések felhasználásával (lengetős, rázós, oldalazó, kiugrós).

Ismerje és mutassa be a dél-dunántúli ugrós, a sárközi karikázó táncot és csárdást.

Társaival mutasson be egy eszközös táncot.

Előzmény

A tantárgyi szakasz tanulásának megkezdéséhez a 4. évfolyam végére megállapított követelményeknek eleget kell tenni.

Értékelés

Értékelő lap - a tanulóknál van, folyamatos értékelés.

Tanári feljegyzések - folyamatos regisztráció.

Témazárók százalékos értékelése.

Minimum-felmérő a tantárgyi szakasz végén, százalékos értékelés.

Szöveges értékelés - negyedévenként a szülőknek.

Spontán értékelés - a tanár és a csoport közös megbeszélése.

Érdemjeggyel való értékelés félévkor és a tanév végén.

Vizsga - értékelés a tantárgyi szakasz végén.

A népdal

Szerkezet: soros

Cél

A zenei emlékezet fejlesztése népdalok megtanításával.

Ritmusmotívumok (tizenhatodok, pontosított ritmusok, szinkópa, triola is) megszólaltatása és lejegyzése képességének kialakítása.

Régi stílusú és újstílusú népdalok sajátosságainak megismertetése.

Követelmény

Tanuljon meg és énekeljen szépen, kifejezőn, tiszta énekléssel, helyes artikulációval, a zenei hangsúlyok helyes alkalmazásával további 20-25 népdalt (az 1. tantárgyszakaszban tanultak mellett).

Énekeljen egyedül vagy társaival adott népdalokat alkalmazkodó ritmusban.

Csoportosítsa a tanult népdalokat témájuk, koruk és stílusuk, előadásmódjuk szerint.

Ismertesse a népdalok keletkezését, műfaji sajátosságait.
Ismerje fel a tanult és hallott népdalfeldolgozásokat.

A népballada

Szerkezet: soros

Cél

A táncos, mozgásos rögtönzési képességek fejlesztése.
Drámai cselekmény táncjal való kifejezésének bemutatása.
Bizonyos népszokások, jeles napok megismertetése.

Követelmény

Maszkos játékok, népszokások motívumainak felhasználásával balladák improvizatív előadása.
Az előadott részletekhez hangszeres kíséret készítése egyedül vagy csoportos feladatként.
Részvétel táncos térformák kialakításában a csoport közös produkciójában.

A kolostorok zenéje - a gregorián ének

Szerkezet: soros

Cél

A gregorián ének kialakulásának, legfontosabb jellemzőinek megismertetése.
A keresztény liturgiában betöltött szerepének, a későbbi korok zenéjére gyakorolt hatásának bemutatása - szoros kapcsolatban a Művészet komplex tantárgy 10. és 12. témáinak feldolgozásával.

Követelmény

A gregorián ének kialakulásának, legfontosabb sajátosságainak ismerete, szerepének értelmezése.
Néhány kiválasztott gregorián dallam éneklése egyénileg vagy közösen.
Éneklés szöveghez alkalmazkodó ritmusban.
A dur és a moll színezetek felismerése.
A gregorián zene felismerése - stílusjegyei alapján.
Ötfokú dallamok éneklése betűkottáról.
A módosítójelek és előjegyzések felismerése.
A vonalrendszerben való tájékozódás.
Az ABC-s hangok helyének megfigyelése violinkulcsban.

Carmina burana - a középkori világi zene

Szerkezet: soros

Cél

Az improvizációs készségek fejlesztése (ritmus-improvizáció, tánc- és mozgás-improvizáció).
Ritmusképletek (tizenhatodok, egészek, triolák, pontozott ritmusok, szinkópák) és a korábban tanult ritmusmotívumok pontos megszólaltatására törekedés.

Követelmény

Adott szövegre, hangsorra ritmusmotívumok, ritmusképletek rögtönzése.
Ütős és fúvós hangszerek tervezése és elkészítése, ezek felhasználása táncok kíséréséhez.
A tanult ritmuselemek és ritmusképletek megszólaltatása kottából.

Kisebb koreográfia készítése (térforma-tervek) a csoportnak.

Változatok a többszólamúságra

Szerkezet: soros

Cél

A több szólamban éneklés készségének fejlesztése kánonokkal és kétszólamú dalokkal.

Követelmény

A több szólamban való éneklés módozatainak (conductus szekund, terc, kvart és oktáv távolságra, tükörmozgás, kánon) kipróbálása.

Egyszerű dallamhoz többféle kíséret készítése és lejegyzése, ezek előadása társaival - szolmizálva.

A prim, az oktáv, a kvart, a kvint, a szekund és a terc hangközök felismerése és intonálása.

Zene a várakban és a palotákban

Szerkezet: soros

Cél

A középkor és a reneszánsz világi zenéjének megismertetése, jellemző műfajainak bemutatása - zenehallgatással.

Dallamok kézjéről, betűkottáról, hangjegyekről való énekeltetése - készségfejlesztés.

Követelmény

A zene lüktetésének érzékelése és érvényesítése.

A középkori és a reneszánsz világi zene alakulásának, jellegzetes műfajainak (trubadúr ének, madrigál, táncok, történelmi ének) vázlatos ismertetése.

A megismert dallamok éneklése kottából, szolmizálva.

Csoportos és páros táncok rögtönzése középkori és reneszánsz tánczenére.

Előretételezés - új formák, új hangszerek

Szerkezet: soros

Cél

A hangszerek jellegzetes hangszínének bemutatása zenei felvételek segítségével és élő zenével.

A klasszikus zenekar összetételének megismertetése zeneművek és műrészletek bemutatásával és hangversenylátogatás alkalmával.

A kórusok szólamainak megfigyeltetése.

Néhány klasszikus műfaj, a szvit, a versenymű, az opera, az oratórium, a szimfónia sajátosságainak megismertetése - válogatott zenei részletek bemutatásával.

Követelmény

A klasszikus zenekar összetételének, hangszercsoportjainak ismerete, egyes hangszerek felismerése hangszínük alapján, a bemutatott zeneművek előadói apparátusának meghatározása, a kórusok szólamainak felismerése.

A zenehallgatások alkalmával, a szvit, a versenymű, az oratórium, az opera, a szimfónia megfigyelése, néhány műfaji sajátosságának felsorolása.